T083 TKL 1 (21) 1509 Luận Đại Trí Độ 2.Giải Thích Như Thị Ngã Văn Nhất Thời

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

2-GIAÛI THÍCH NHÖ THÒ NGAÕ VAÊN NHAÁT THÔØI KINH: Nhö thò, Ngaõ vaên, Nhaát thôøi LUAÄN: Hoûi: Kinh Phaät vì sao baét ñaàu baèng lôøi : "Nhö vaäy" (Nhö Thò)? Ñaùp: Phaät phaùp nhö bieån caû, coù tin thì vaøo ñöôïc, coù trí thì qua ñöôïc. Nghóa cuûa chöõ "Nhö vaäy" chính laø tin. Ngöôøi naøo trong taâm coù ñöùc tin thanh tònh, thì ngöôøi aáy coù theå vaøo ñöôïc Phaät phaùp. Neáu khoâng coù tin thì ngöôøi aáy khoâng theå vaøo ñöôïc Phaät phaùp. Khoâng coù tin thì noùi vieäc aáy khoâng "Nhö vaäy", aáy laø töôùng cuûa baát tin. Ngöôøi coù tin thì noùi vieäc aáy "Nhö vaäy". Ví nhö da traâu chöa meàm thì khoâng theå gaáp xeáp, ngöôøi khoâng coù tin cuõng vaäy; ví nhö da traâu ñaõ meàm, coù theå söû duïng tuøy choã duøng, ngöôøi coù tin cuõng vaäy. Laïi nöõa, trong Kinh noùi tin laø caùnh tay. Cuõng nhö ngöôøi coù caùnh tay ñi vaøo trong nuùi baùu, tuøy yù laáy baùu, neáu ngöôøi khoâng coù caùnh tay thì khoâng laáy ñöôïc gì. Ngöôøi coù tin cuõng nhö vaäy, vaøo trong nuùi baùu, Phaät phaùp coù ñuû thöù caên voâ laäu, löïc voâ laäu, Baûy Giaùc chi, Taùm Chaùnh ñaïo, Boán thieàn, Boán ñònh, tuøy yù thu laáy. Ngöôøi khoâng coù tin cuõng nhö khoâng coù caùnh tay. Ngöôøi khoâng coù caùnh tay, vaøo trong nuùi baùu khoâng theå thu laáy ñöôïc gì. Ngöôøi khoâng coù tin cuõng vaäy, vaøo trong nuùi baùu Phaät phaùp khoâng thu laáy ñöôïc gì. Phaät töï nghó: "Neáu ngöôøi coù tin, ngöôøi aáy coù theå vaøo trong bieån phaùp roäng lôùn cuûa Ta, coù theå chöùng ñöôïc Boán quaû Sa-moân, khoâng uoång coâng caïo ñaàu maëc aùo Ca-sa. Neáu khoâng tin, thì ngöôøi aáy khoâng theå vaøo trong bieån phaùp cuûa ta, cuõng nhö caây khoâ khoâng theå sanh hoa quaû. Khoâng chöùng ñöôïc quaû Sa-moân, tuy coù caïo ñaàu maëc aùo Ca-sa, tuïng nhieàu thöù kinh, gioûi vaán naïn, kheùo giaûi ñaùp ñi nöõa thì ôû trong Phaät phaùp chæ uoång coâng chaúng coù ñöôïc gì". Cho neân nghóa "Nhö vaäy" laø böôùc ñaàu ñi vaøo Phaät phaùp, vì laø töôùng cuûa tin troïn veïn vaäy. Laïi nöõa, Phaät phaùp saâu xa, chæ coù Phaät môùi bieát ñöôïc. Ngöôøi coù tin, tuy chöa laøm Phaät maø do tin löïc, coù theå vaøo ñöôïc Phaät phaùp, nhö Phaïm Thieân Vöông khi thænh Phaät baét ñaàu quay baùnh xe Chaùnh Phaùp, ñoïc baøi keä thænh Phaät:

Ñaùp: Ñeä töû cuûa Phaät tuy hieåu laø voâ ngaõ, song tuøy theo phaùp theá tuïc maø noùi ngaõ, chaúng phaûi thaät ngaõ. Ví nhö laáy tieàn vaøng maø mua tieàn ñoàng, khoâng ai cöôøi vaäy. Vì sao? Vì pheùp baùn mua laø vaäy. Ñaây noùi" "Toâi" cuõng nhö theá, trong phaùp voâ ngaõ maø noùi ngaõ, laø tuøy thuaän theo theá tuïc maø khoâng neân naïn vaán, nhö trong kinh Thieân Vaán coù keä: - - . . , ?
Phaät ñaùp: - - , , , . Trong Theá giôùi phaùp (Theá giôùi Taát-ñaøn) maø noùi laø ngaõ, chaúng phaûi laø trong phaùp Ñeä nhaát nghóa (Ñeä nhaát nghóa Taát-ñaøn). Vì vaäy, ñoái vôùi caùc phaùp khoâng, voâ ngaõ maø noùi ngaõ, khoâng coù loãi. Laïi nöõa, ngöõ ngoân cuûa theá giôùi coù ba thöù caên baûn: Moät laø taø kieán, hai laø kieâu maïn, ba laø danh töï. Trong ñoù hai thöù baát tònh vaø moät thöù tònh. Heát thaûy ngöôøi phaøm ñeàu coù ba thöù goác ngoân ngöõ: Laøtaø kieán,

kieâu maïn vaø danh töï. Ngöôøi tu haønh thaáy ñaïo thì coù hai thöù goác ngoân ngöõ: Laø kieâu maïn, danh töï; coøn caùc baäc ñaõ döùt heát laäu hoaëc thì chæ moät thöù goác ngöõ ngoân, laø danh töï. Trong taâm hoï tuy khoâng traùi vôùi thaät phaùp, nhöng tuøy thuaän ngöôøi trong theá giôùi maø truyeàn ñaït chung goác ngoân ngöõ aáy, ñeå tröø taø kieán cho ñôøi, neân thuaän theo theá tuïc maø khoâng tranh caõi. Vì vaäy, cho neân tröø hai goác ngoân ngöõ baát tònh vaø theo theá tuïc maø chæ chung moät thöù ngoân ngöõ. Ñeä töû Phaät tuøy theo theá tuïc maø noùi ngaõ neân khoâng coù loãi. Laïi nöõa, neáu ngöôøi ñaém vaøo töôùng voâ ngaõ maø noùi ñaây laø thaät, ngoaøi ra ñeàu voïng ngöõ, thì vôùi ngöôøi aáy neân naïn raèng: "OÂng noùi heát thaûy phaùp thaät töôùng laø voâ ngaõ, sao coøn noùi "Nhö vaäy toâi nghe"? Coøn nay caùc ñeä töû Phaät ñoái vôùi heát thaûy phaùp khoâng, khoâng sôû ñaéc, trong taâm hoï khoâng ñaém tröôùc, cuõng khoâng ñaém tröôùc thaät töôùng cuûa caùc phaùp, huoáng gì trong voâ ngaõ maø taâm coøn ñaém tröôùc sao? Vì vaäy khoâng neân naïn raèng taïi sao ñeä töû Phaät coøn noùi "Toâi", nhö baøi keä trong Trung luaän noùi:
. .B , ?

. . : , , A - . . . , A . Löôïc noùi nghóa chöõ "Toâi"
xong. Nay seõ noùi nghóa chöõ "Nghe". Hoûi: "Nghe" nhö theá naøo? Duøng nhó caên? Duøng nhó thöùc? Hay duøng yù thöùc nghe? Neáu nhó caên nghe, thì nhó caên khoâng coù giaùc tri khoâng theå nghe? Neáu nhó thöùc nghe, thì nhó thöùc trong thoaùng choác, khoâng theå phaân bieät cuõng khoâng theå nghe. Neáu yù thöùc nghe, thì yù thöùc cuõng khoâng theå nghe. Vì sao? Vì tröôùc do naêm thöùc nhaän bieát naêm traàn, roài sau yù thöùc môùi nhaän bieát, yù thöùc khoâng theå bieát naêm traàn trong hieän taïi maø chæ nhaän bieát naêm traàn trong quaù khöù vaø vò lai. Neáu yù thöùc nhaän bieát naêm traàn trong hieän taïi thì ngöôøi muø cuõng coù theå thaáy saéc vaø ngöôøi ñieác cuõng coù theå nghe tieáng. Vì sao? Vì yù thöùc khoâng bò hö? Ñaùp: Chaúng phaûi nhó caên nghe tieáng, cuõng chaúng phaûi nhó thöùc, cuõng chaúng phaûi yù thöùc. Vieäc nghe tieáng ñaây laø do nhieàu nhaân duyeân hoøa hieäp môùi nghe ñöôïc tieáng, khoâng theå baûo moät phaùp coù theå nghe tieáng. Vì sao? Vì nhó caên khoâng tri giaùc, khoâng theå nghe tieáng, nhó thöùc laø voâ saéc, voâ ñoái, voâ xöù neân cuõng khoâng theå nghe tieáng, coøn tieáng thì khoâng coù thöùc tri giaùc cuõng khoâng coù caên cuõng khoâng theå bieát ñöôïc tieáng. Baáy giôø nhó caên khoâng bò hö, tieáng ôû choã coù theå nghe vaø yù muoán nghe. Caên, traàn vaø yù hoøa hôïp neân nhó thöùc phaùt sanh, tuøy nhó thöùc lieàn sanh yù thöùc; coù theå phaân bieät caùc thöù nhaân duyeân maø ñöôïc nghe tieáng. Vì theá khoâng neân vaán naïn: "Nghe" nhö theá naøo vaø ai nghe? Tuy nghe tieáng, maø trong Phaät phaùp khoâng moät phaùp naêng taùc, naêng kieán, naêng tri, nhö keä noùi: . .
, . , . , . , , .

Löôïc noùi nghóa chöõ "Nghe" xong. Nay seõ noùi veà chöõ "Moät". Hoûi: Trong Phaät phaùp khoâng thaät coù nhöõng phaùp soá löôïng, thôøi gian vì noù khoâng thuoäc vaøo aám, nhaäp, giôùi, sao laïi noùi laø "Moät" thôøi? Ñaùp: Tuøy theo theá tuïc maø noùi coù "Moät" thôøi, khoâng coù loãi. Nhö veõ treân ñaát, caây laøm thaønh töôïng trôøi, vì nieäm töôûng trôøi maø leã baùi neân khoâng loãi. Noùi "Moät" thôøi cuõng

nhö vaäy. Tuy thaät khoâng coù “Moät” thôøi, maø tuøy theá tuïc noùi coù “Moät” thôøi neân khoâng loãi. Hoûi: Khoâng neân noùi khoâng coù “Moät” thôøi, nhö Phaät töï noùi: “Moät ngöôøi xuaát hieän treân theá gian, nhieàu ngöôøi ñöôïc lôïi laïc. Ngöôøi ñoù laø ai? Chính laø Phaät Theá Toân vaäy”, nhö keä noùi: . .

, ÔÛ nhieàu choã Phaät ñaõ noùi Moät nhö theá, vaäy taát phaûi coù caùi “Moät”. Laïi nöõa, vì coù phaùp Moät hoøa hôïp, neân vaät aáy goïi laø Moät. Neáu thaät khoâng coù phaùp Moät thì côù sao trong Moät vaät chæ Moät taâm sanh, khoâng phaûi hai, khoâng phaûi ba? Trong hai vaät laø hai taâm sanh, khoâng phaûi Moät, khoâng phaûi ba? Trong ba vaät laø ba taâm sanh, khoâng phaûi hai, khoâng phaûi Moät? Neáu thaät khoâng coù caùc con soá thì trong Moät vaät neân coù hai taâm sanh, trong hai vaät chæ neân moät taâm sanh. Soá ba, boán, naêm, saùu ... cuõng nhö theá. Do ñoù, bieát chaéc raèng trong Moät vaät coù phaùp Moät, vì phaùp aáy hoøa hôïp neân trong Moät vaät chæ Moät taâm sanh? Ñaùp: Neáu Moät vôùi vaät laø Moät, hay Moät vôùi vaät laø khaùc, caû hai ñeàu sai laàm. Hoûi: Neáu laø “Moät” thì coù sai laàm gì? Ñaùp: Neáu Moät vôùi caùi bình laø “Moät”, nhö Nhaân-ñeà-leâ (Thích-ñeà- hoøa-nhôn - Indra) vôùi Thích-ca (Saka) laø Moät. Neáu vaäy thì ôû ñaâu coù Moät töùc ôû ñoù ñeàu coù bình; cuõng nhö ôû ñaâu coù Nhaân-ñeà-leâ laø ôû ñoù coù Thích-ca. Nay caùc vaät nhö aùo v.v... ñeàu phaûi laø bình, vì Moät vôùi bình laø “Moät”. Nhö vaäy ôû ñaâu coù Moät ôû ñoù ñeàu laø bình. Gioáng nhö bình, aùo v.v... ñeàu laøMoät vaät, khoâng coù phaân bieät. Laïi nöõa, Moät thuoäc veà “soá”, bình cuõng neân thuoäc veà “soá”. Theå cuûa bình coù naêm phaùp. Moät cuõng neân coù naêm phaùp. Bình laø vaät coù saéc chaát coù ñoái ngaïi, vaäy Moät cuõng neân coù saéc chaát, coù ñoái ngaïi. Neáu ôû ñaâu coù Moät maø khoâng goïi laø bình, thì nay khoâng neân cho bình vôùi Moät laø “Moät”. Hoaëc noùi Moät khoâng bao goàm bình, hoaëc noùi bình cuõng neân khoâng bao

goàm moät, vì bình vôùi Moät khoâng khaùc. Laïi muoán noùi Moät phaûi noùi bình, muoán noùi bình phaûi noùi Moät, nhö theá thì loän xoän. Hoûi: “Moät” bò sai laàm nhö vaäy, coøn trong phöông dieän khaùc coù loãi gì? Ñaùp: Neáu Moät khaùc vôùi caùi bình thì bình chaúng phaûi laø Moät, neáu bình khaùc vôùi Moät thôøi Moät chaúng phaûi bình. Neáu bình hôïp vôùi Moät, maø bình ñöôïc goïi laøm Moät, nay Moät hôïp vôùi bình, sao khoâng goïi Moät laø bình? Vì vaäy khoâng theå goïi bình vaø Moät khaùc nhau. Hoûi: Tuy bình hôïp vôùi “Moät” neân bình laø Moät (Moät caùi bình), nhöng soá Moät khoâng phaûi laø bình, thì sao? Ñaùp: Caùc soá baét ñaàu baèng soá Moät, Moät vôùi bình laø khaùc neân bình khoâng laøm Moät. Moät khoâng, neân nhieàu cuõng khoâng. Vì sao? Tröôùc Moät roài sau môùi nhieàu. Nhö vaäy, trong phöông dieän khaùc vôùi bình, thì phaùp “Moät” cuõng khoâng theå coù rieâng ñöôïc. Vì sao? Vì trong caûhai phöông dieän tìm phaùp “Moät” khoâng theå ñöôïc. Vì khoâng theå ñöôïc thì laøm sao noùi coù phaùp “Moät” thuoäc vaøo naêm aám, möôøi taùm giôùi, saùu nhaäp ñöôïc? Nhöng ñeä töû Phaät tuøy theo ngoân ngöõ theá tuïc maø goïi laø “Moät”, maø trong taâm thöïc khoâng heà chaáp tröôùc, traùi laïi bieát caùc con soá chæ coù treân danh töï. Vì theá trong Phaät phaùp noùi ñeán chöõ “Moät thì, Moät ngöôøi, Moät thaày” maø khoâng rôi vaøo loãi taø kieán. Löôïc noùi veà “Moät” xong.

Nay seõ noùi veà “Thôøi”. Hoûi: Xöù Thieân Truùc coù hai thöù tieáng chæ cho “Thôøi” laø Ca-la (Kaølaø) vaø Tam-ma-gia (Samya). Sao Phaät khoâng noùi Ca-la maø noùi Tam-ma- gia? Ñaùp: Neáu noùi Ca-la thì coù ñieàu gì nghi ngôø? Hoûi: Noùi cho nheï nhaøng thì neân noùi Ca-la vì Ca-la coù hai chöõ, Tam- ma-gia coù ba chöõ naëng lôøi khoù ñoïc hôn? Ñaùp: Vì ñeå tröø taø kieán neân noùi Tam-ma-gia khoâng noùi Ca-la. Coù ngöôøi noùi: “Heát thaûy trôøi ñaát hay vieäc toát xaáu ñeàu laáy “Thôøi” (Ca-la) laøm nhaân”, nhö trong Thôøi kinh coù baøi keä noùi: , . . , , . , , ,

. Hoûi: Laïi coù ngöôøi noùi: “Trong trôøi ñaát hay vieäc toát xaáu heát thaûy moïi vaät khoâng phaûi do “Thôøi” laøm ra, song “Thôøi” laø caùi nguyeân nhaân khoâng thay ñoåi, laø thaät höõu. Phaùp “Thôøi” raát vi teá, khoâng theå thaáy, khoâng theå bieát, do keát quaû cuûa hoa traùi v.v... maø bieát laø coù “Thôøi”. Naêm qua, naêm nay, laâu xa, gaàn, chaäm, mau maø thaáy caùc töôùng ñoù, tuy khoâng thaáy “Thôøi” maø bieát laø coù “Thôøi”. Vì sao? Vì thaáy quaû maø bieát coù nhaân”. Do ñoù neân bieát coù phaùp “Thôøi”. Phaùp “Thôøi” khoâng bieán hoaïi, neân thöôøng? Ñaùp: Nhö hoøn ñaát laø “Thôøi” hieän taïi, ñaát buïi laø “Thôøi” quaù khöù, caùi bình laø “Thôøi” vò lai. Töôùng cuûa “Thôøi” laø thöôøng neân “Thôøi” quaù khöù khoâng laøm “Thôøi” vò lai. Kinh saùch caùc oâng cho “Thôøi” laø moät vaät, vì theá “Thôøi” quaù khöù khoâng laøm “Thôøi” vò lai, cuõng khoâng laøm “Thôøi” hieän taïi; vì nhö vaäy thì loän xoän. Trong “Thôøi” quaù khöù cuõng khoâng coù “Thôøi” vò lai, vì theá neân khoâng coù “Thôøi” vò lai. “Thôøi” hieän taïi cuõng nhö theá. Hoûi: OÂng ñaõ nhaän ñaát buïi laø “Thôøi” quaù khöù, neáu coù “Thôøi” quaù khöù thì chaéc chaén coù “Thôøi” vò lai; vì theá thaät coù phaùp “Thôøi”? Ñaùp: Ngöôi khoâng nghe toâi vöøa noùi, caùi bình ôû “Thôøi” vò lai, ñaát buïi ôû “Thôøi” quaù khöù. “Thôøi” vò lai khoâng laøm “Thôøi” quaù khöù, trong töôùng “Thôøi” vò lai laø “Thôøi” vò lai, sao laïi goïi laø “Thôøi” quaù khöù. Theá neân “Thôøi” quaù khöù cuõng khoâng. Hoûi: Sao laïi khoâng coù “Thôøi”, chaéc chaén phaûi coù “Thôøi”, hieän taïi coù töôùng hieän taïi, quaù khöù coù töôùng quaù khöù, vò lai coù töôùng vò lai? Ñaùp: Neáu nhö heát thaûy “Thôøi” cuûa ba ñôøi ñeàu coù töôùng rieâng (töï töôùng), nhö vaäy thì heát thaûy laø “Thôøi” hieän taïi, khoâng coù “Thôøi” quaù khöù vaø “Thôøi” vò lai. Neáu coù vò lai thì ñoù khoâng goïi laø vò lai maø neân goïi laø hieän taïi; vì theá lôøi hoûi aáy khoâng ñuùng. Hoûi: “Thôøi” quaù khöù, “Thôøi” vò lai khoâng phaûi laø töôùng hieän taïi, hieän haønh. “Thôøi” quaù khöù coù töôùng quaù khöù hieän haønh. “Thôøi” vò lai coù töôùng vò lai hieän haønh, theá neân moãi phaùp töôùng ñeàu coù “Thôøi”? Ñaùp: Neáu quaù khöù laø qua ñi, thì phaù maát töôùng quaù khöù; neáu quaù khöù maø khoâng qua ñi, thì khoâng coù töôùng quaù khöù; “Thôøi” vò lai cuõng nhö theá. Vì theá, phaùp thôøi ñaõ khoâng thaät coù thì laøm sao coù theå sanh trôøi ñaát, vieäc toát xaáu vaø caùc vaät hoa quaû, v. v...; vì ñeå tröø caùc thöù taø kieán nhö vaäy neân khoâng noùi thôøi theo tieáng “Ca-la” maø noùi thôøi theo tieáng “Tam- ma-gia”. Thaáy söï sanh dieät cuûa naêm aám, möôøi taùm giôùi, saùu nhaäp maø giaû

danh laø “Thôøi” chöù khoâng coù “Thôøi” rieâng (ngoaøi söï sanh dieät). Nhö noùi caùc danh töï: Phöông, thôøi, ly, hôïp, nhaát, dò, tröôøng, ñoaûn v. v... ñeàu laø vöôït ra ngoaøi taâm keû phaøm phu chaáp tröôùc cho laø phaùp thaät coù; vì theá neân tröø

boû ñöôïc phaùp ngöõ ngoân danh töï cuûa theá giôùi (theá gian). Hoûi: Neáu khoâng coù “Thôøi”, taïi sao laïi coù hoïc giôùi cho pheùp aên ñuùng thôøi, caám aên phi thôøi? Ñaùp: Tröôùc ñaây toâi ñaõ noùi; theo phaùp danh töï theá gian coù “Thôøi”, maø khoâng phaûi thaät phaùp, oâng khoâng neân vaán naïn. Cuõng nhö pheùp kieát giôùi ôû trong Tyø-ni chæ laø thaät theo theá gian maø khoâng phaûi laø phaùp töôùng ñeä nhaát thaät. Vì töôùng phaùp töï ngaõ khoâng coù thaät theå, cuõng vì chuùng nhaân maø quôû traùch, cuõng vì muoán hoä trì Phaät phaùp ñöôïc toàn taïi laâu daøi, maø cheá ñònh leã phaùp cho ñeä töû, cho neân chö Phaät theá Toân kieát giôùi, ôû trong ñoù khoâng neân tìm xem coù gì thaät? Coù danh töï gì? Caùi naøo töông öng? Caùi naøo khoâng töông öng? Caùi naøo laø phaùp coù töôùng nhö vaäy? Caùi naøo laø phaùp khoâng coù töôùng nhö vaäy? Vì theá, vieäc aáy khoâng neân vaán naïn. Hoûi: Neáu aên phi thôøi, thuoác phaûi thôøi, y phaûi thôøi, ñeàu laø Ca-la, vì sao khoâng noùi laø Tam-ma-gia? Ñaùp: Nhöõng ñieàu daïy trong Tyø-ni, haøng cö só aùo traéng khoâng ñöôïc nghe, thì haøng ngoaïi ñaïo laøm sao ñöôïc nghe ñeå maø sanh taø kieán (neân khoâng noùi Tam-ma-gia maø noùi Ca-la)? Coøn kinh khaùc ñeàu ñöôïc pheùp nghe, neân trong ñaây duøng tieáng Tam-ma-gia. Tam-ma-gia laø giaû danh, khieán ngöôøi nghe khoâng sanh taø kieán. Laïi trong Phaät phaùp phaàn nhieàu noùi Tam-ma-gia maø ít noùi Ca-la; vì ít neân khoâng neân caät naïn. Löôïc noùi nghóa rieâng cuûa naêm chöõ “Nhö Thò, Ngaõ, Vaên, Nhaát, Thôøi xong.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.